

بررسی حقوقی موارد لزوم جبران خسارت غیر قراردادی

در غیاب ارکان ثلاثه

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۲/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۰۶/۰۶)

محسن عطائی^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی کار واحد قزوین، قزوین، ایران

دکتر مسعود البرزی ورکی

استادیار، موسسه آموزش عالی کار واحد قزوین، قزوین، ایران

چکیده

منابع حقوق مدنی آن چنان به بحث مسئولیت مدنی جبران خسارت و ارکان ثلاثه شکل گیری آن، تمرکز داشته که مرز بین مسئولیت جبران خسارت و مسئولیت مدنی از بین رفته و این دو مقوله با یکدیگر خلط شده‌اند. اما مصادیق مختلفی از شرایط جبران خسارت وجود داشته که ارکان ثلاثه در خصوص آن رعایت نشده است. در این پژوهش به روش تحلیلی-توصیفی به بحث در خصوص وضعیت جبران خسارت خارج از مسئولیت مدنی پرداخته شده است. هدف پژوهش شناسایی مصادیق جبران خسارت خارج از ارکان ثلاثه و بایسته‌های تقنینی آن است، چراکه در وضعیت کنونی، با تمرکز بر ارکان ثلاثه، ممکن است حقوق فرد/افراد خسارت دیده پایمال شود. چنین نتیجه شد که مصادیقی همچون خسارت مشترک، دعاوی پیشگیرانه، بیمه، ضمان عاقله، قرارداد کار و خسارت قهری وارده؛ مصادیق خساراتی بوده که مسئولیت مدنی در خصوص آن ایجاد نشده است. گاه به موجب قرارداد و گاه به صورت قهری، مسئولیت جبران خسارت منتقل می‌شود. درعین حال گاه به سبب منفعت از پیشگیری از خسارت، می‌بایست نسبت به جبران اقدام شود. هرچند که قانون‌گذار گاه به موارد فوق اشاره مستقیم کرده، اما آن را در تأسیس جبران خسارت قرار نداده و نیاز است جهت یکپارچگی در جبران خسارت، همگی تحت یک تأسیس قرار گیرند. بنابراین مسئولیت مدنی یکی از شرایط مسئولیت جبران خسارت بوده و زیرمجموعه آن قرار دارد. در حال حاضر نیز به موجب منابع فقهی و استناد به اصل ۱۶۷ قانون اساسی امکان تعمیم برخی مفاد قانونی جزئی به کلیات آن وجود دارد.

واژگان کلیدی: ارکان ثلاثه، مسئولیت مدنی، جبران خسارت، زیان، قرارداد